

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทยกำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาผลผลิตทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงความรู้และวิทยาการด้วยพัฒนาการของระบบดาวเทียม ระบบคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและคมนาคม จึงทำให้สังคมไทยแปรเปลี่ยนเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ปัจจัยหลายอย่างได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำรงชีวิต สภาพจิตใจและพฤติกรรมของคนไทย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนากำลังคนให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่กำลังเกิดขึ้น สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนากำลังคน อุทุมพร จามรมาน (2536) กล่าวว่า

ปัจจุบันกำลังคนของประเทศมีปริมาณเพียงพอที่จะเข้าสู่วงจรการผลิตทางอุตสาหกรรม แต่เราจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับตลาดแรงงานด้านอุตสาหกรรม จากผลการสำรวจตลาดแรงงานในระยะสามปีที่ผ่านมาพบว่าประเทศไทยยังมีความต้องการช่างฝีมืออยู่ในระดับสูง งานช่างบางด้านขาดแคลนคนทำงานในระดับนี้ ความต้องการกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับสูงและยังมีความต้องการบุคลากรสนับสนุนด้านอื่น เช่น ด้านบัญชี เลขาธุรการ และอื่น ๆ

ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ทันกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ไม่สามารถรับภาระในการจัดการศึกษาได้สมบูรณ์ จำเป็นต้อง

ให้เอกชนเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา เพื่อสนองต่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น
 ดำเนินแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับการจัดการ
 ศึกษา เอกชนโดยส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้อิสระและความคล่องตัว
 ในการบริหาร จัดการ และให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนทั้งทางวิชาการ
 ทรัพยากรและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7
 (พุทธศักราช 2535-2539) ได้กำหนดนโยบายการศึกษาเอกชนที่สอดคล้องกัน คือสนับสนุน
 ให้เอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีปริมาณมากขึ้น

การอาชีวศึกษาเอกชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพ
 ประชากรและพัฒนากำลังคนด้านอาชีพของประเทศ การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งเตรียม
 คนให้มีความรู้ ความคิด ทักษะ ความชำนาญ มีสมรรถภาพทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
 และมีเจตคติต่อการประกอบอาชีพในสาขาที่ตนได้ฝึกฝนเล่าเรียนมา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ประเทศ
 อุตสาหกรรมใหม่มีความต้องการสูง จึงกล่าวได้ว่าการอาชีวศึกษาเกี่ยวข้องกับ
 พัฒนาเศรษฐกิจหรือพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้านมากที่สุด ทั้งนี้ วิรัช กุมพมาศ (2528)
 ได้กล่าวไว้ว่า

การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา
 ประเทศ เพราะเป็นการศึกษาที่จัดไว้เพื่อเตรียมบุคคลให้มีความรู้ เป็นหลักฐาน
 ในอนาคต เหมาะสมกับความต้องการของตนเองและของประเทศชาติแล้ว
 ย่อมจะต้องนำมาซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความรู้เรื่องของประเทศ

ในปัจจุบันแม้ว่าการศึกษาเอกชนจะมีบทบาทสำคัญยิ่ง แต่ก็ยังคงมีปัญหายู่มาก
 โดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนเอกชนจำนวนหนึ่งเป็น
 โรงเรียนที่อยู่ในระดับดีมีคุณภาพเป็นที่นิยมเชื่อถือของประชาชน อันเป็นแบบอย่างให้แก่
 โรงเรียนของรัฐบาลได้ แต่ก็ยังมีโรงเรียนเอกชนอีกเป็นจำนวนมากที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ที่
 น่าพอใจ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนของรัฐบาลโดยทั่วไป (วิชัย ไพบงค์, 2534)

และจากการวิจัยประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในเรื่อง รายได้รายจ่ายของโรงเรียน โดยสุกัญญา นิซังกร (2532 อ้างถึงใน ศลีนา วงศ์วิริยะ, 2535) กล่าวไว้ว่า

โรงเรียนที่มีคุณภาพการเรียนการสอนสูง โดยเฉพาะด้านวิชาการ มักจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีชื่อเสียงเป็นที่นิยม และมีนักเรียนแย่งกันเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก โรงเรียนเหล่านี้สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้สูง ทำให้โรงเรียนสามารถจัดหาทรัพยากรทางการศึกษาทั้งทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย รวมทั้งสามารถจัดการบริหารที่เป็นระบบ มีแผนการปฏิบัติงาน มีการติดตามและตรวจสอบ ตลอดจนการایش เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า

ทั้งนี้บรรยายการจัดการศึกษาเอกชนในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พุทธศักราช 2535 - 2539) ข้อที่ 18 ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและการรับรองมาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้ดำเนินการในเรื่อง "การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา" (Educational Accreditation) เพื่อเป็นการกระตุ้นและเร่งรัดให้โรงเรียนเอกชนดำเนินการพัฒนาและประเมินผลโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นทางก้าวเข้าสู่ความเป็นเลิศในที่สุด

และจากการที่สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการและเทคโนโลยี วิชาการจึงนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดเป็นหัวใจในสถานศึกษา ดังที่ Miller (1965) เสนอแนวคิดไว้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน และที่สำคัญที่สุดคือการจัดโปรแกรมการสอน การปฏิบัติตามโปรแกรม การวัดผล เพื่อติดตามผลการเรียนการสอนทั้งของครูและนักเรียน นอกจากนี้จะต้องจัดบริการการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี อันเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยมิได้

งานวิชาการช่วยเสริมสร้างพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความชำนาญ ความรับผิดชอบที่มีต่องานเพื่อประกอบอาชีพและเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต สิ่งที่จะเอื้ออำนวยให้สภาพดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลได้ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ เพราะถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักในการบริหารสถานศึกษา ดังที่ ภิญญ สาธร (2519) กล่าวไว้ว่า "ผู้บริหารหรือครูใหญ่ทุกคน ควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ และผู้บริหารจะต้องแบ่งเวลาให้แก่งานวิชาการมากที่สุด" และ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) กล่าวว่า "งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ"

อย่างไรก็ตามการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และเพื่อจะให้การจัดการศึกษาเกิดสัมฤทธิ์ผลมีคุณภาพอย่างแท้จริง หรือเพื่อให้โรงเรียนก้าวเข้าสู่ความเป็นเลิศ และเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้นั้นขึ้นอยู่กับคน ซึ่งเป็นทรัพยากรอันเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญที่สุด สำหรับผู้ที่เห็นหัวใจของการปฏิบัติงานวิชาการ คือ "ครูผู้ปฏิบัติการสอน" เนื่องจากครูเป็นผู้กำหนดกลวิธีในการเรียนการสอน สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนพัฒนาตามความมุ่งหมาย ตลอดจนประเมินผล การปรับปรุงกลไกต่าง ๆ ของงานวิชาการให้มีความเปลี่ยนแปลง พัฒนาก้าวหน้าตลอดเวลาโดยไม่หยุดยั้ง อย่างไรก็ตามครูผู้ปฏิบัติการสอนจะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณภาพได้นั้น ผู้มีส่วนส่งเสริมที่สำคัญยิ่งคือ "ครูผู้สนับสนุนการสอน" ถ้าจะเปรียบครูผู้ปฏิบัติการสอน เป็นเสมือนมือขวา ครูผู้สนับสนุนการสอนก็เป็นเสมือนมือซ้าย ที่ช่วยกันสร้างความสำเร็จให้กับงานผู้บริหารจึงควรให้ความร่วมมือแก่ครูในการดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น รวมทั้งช่วยกันพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

ทั้งนี้ความสำเร็จที่กล่าวมาทั้งหมดจะเกิดขึ้นได้ ย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงาน ดังที่ Green (1972 อ้างถึงใน สุภาพ ดอกกุหลาบ, 2534) สรุปว่า "บุคคลที่มีความพึงพอใจในการทำงาน จะเกิดความตั้งใจในการทำงาน และเต็มใจที่จะอุทิศเวลา แรงกาย ความคิดของตนเอง เพื่อสนองความต้องการของหน่วยงาน" ความพึงพอใจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงาน ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ

นอกจากนี้ Davis and Newstrom. (1985) ยังได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานไว้ดังนี้

ความพึงพอใจในการทำงานของบุคคลในองค์การ มีผลต่อความสำเร็จของงาน และองค์การ รวมทั้งความสุขของผู้ทำงานด้วย องค์การใดก็ตาม หากบุคคลในองค์การไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็จะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานลดลง เมื่อมีการขาดงาน ลาออกจากงาน หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและปัญหาทางวินัยได้อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม หากองค์การมีบุคคลที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูง มีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ความพึงพอใจในการทำงานยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ ดังนั้น ถ้าหากหน่วยงานใดได้เห็นความสำคัญของการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับคนในหน่วยงานของตน และมีความเข้าใจในปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน อีกทั้งตระหนักอยู่เสมอว่า ความรู้สึกพึงพอใจนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามสภาพการณ์หรือตามเวลา จะทำให้หน่วยงานนั้นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของผู้นำอีกด้วย

การจะสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นแก่ครูได้นั้น สิ่งสำคัญคือผู้บริหารจะต้องเชื่อมั่นในจิตใจของครูและผู้ร่วมงานให้ประสานสามัคคีกัน เพื่อก่อให้เกิดพลังของกลุ่มในอันที่จะนำแรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ Drior (อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, 2526) กล่าวว่า

ความแตกต่างของบุคคลนั้นออกมาเสมือนสารเคมีแต่ละอย่าง และนักบริหารเปรียบได้กับนักเคมีที่มีสารเคมีนานาชนิดอยู่ในห้องทดลอง จะต้องคิดปรุงแต่งให้มันเกิดสารผสมที่กลมกลืนเข้ากันได้ ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ขององค์การ นักบริหารจึงต้องซาบซึ้งถึงความรู้ความสามารถตลอดจนนิสัยใจคอของผู้ร่วมงานแต่ละคน เสมือนดั่งนักเคมีที่ต้องรู้จักคุณสมบัติของสารเคมีทุกประเภท ทั้งนี้เพื่อทำการปฏิบัติภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความราบรื่นและเรียบร้อย

ดังนั้นการที่ผู้บริหารจะพิจารณาจิตใจของครูเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติภารกิจของโรงเรียนให้ลุ่สว่างไปได้นั้น สิ่งสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งคือ "การจงใจ"

ธงชัย สันติวงษ์ (2523) กล่าวว่า "ผู้บริหารจึงต้องทำการจงใจให้คนงานทุ่มเทกำลังความสามารถเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ การจงใจให้คนทำงาน จะมีความหมายในทางที่จะให้ได้ผลงานที่ดีและสูงขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ที่จะให้องค์การสามารถมีข้อได้เปรียบในทางต่าง ๆ"

การจ้แรงจงใจ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพราะครูส่วนใหญ่จะมีปัญหาในด้านความไม่มั่นคงงานอาชีพ เมื่อเทียบกับครูโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากสวัสดิการ จึงทำให้โรงเรียนเอกชนประสบกับปัญหาครูลาออกเพื่อไปสอบบรรจุเข้าโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนจึงเปรียบเสมือนเป็นศาลาพักร้อนให้กับผู้ที่หางานทำไม่ได้หรือรองานรัฐบาล หรืองานเอกชนอื่นที่มีรายได้สูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ครูส่วนใหญ่เป็นครูวิชาชีพ ซึ่งจะสามารถใช้ความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพอื่นได้หากหน่วยงานนั้น ๆ มีสิ่งจูงใจที่ดีกว่า

ขณะเดียวกันก็ยังมีครูโรงเรียนเอกชนอีกเป็นจำนวนมาก ที่มีความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานทั้ง ๆ ที่เงินเดือนที่ได้รับก็ยังไม่สูงเท่ากับที่อื่น และยึดเป็นหน่วยงานหลักตลอดชีวิตการทำงาน ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีการใช้แรงจูงใจที่ดี ที่สามารถยึดเหนี่ยวบุคลากรเหล่านั้นไว้ได้

จากเหตุและปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า งานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน ซึ่งจะบ่งชี้มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา ขณะเดียวกันงานวิชาการจะประสบความสำเร็จบรรลุถึงเป้าหมายที่ผู้บริหารวางไว้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนซึ่งจะต้องแข่งขันกันในด้านคุณภาพ ดังนั้นสิ่งที่ผู้บริหารจะละเลยไม่ได้คือการใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจูงใจให้ครูมีความพึงพอใจ มีกำลังใจในการทำงานอย่างมีคุณภาพส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารและสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัย (ตัวแปรอิสระ) ที่นำมาศึกษาจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 97 โรงเรียน โดยไม่แยกตามระดับที่เปิดสอนและขนาดของโรงเรียน

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูที่ปฏิบัติการสอนวิชาสามัญ วิชาชีพ และครูผู้สนับสนุนการสอนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 4,833 คน

3. การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ใช้แบบวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (Measurement of Job Satisfaction) ของ Kanungo (1982) ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดย วิบูลย์ แมนสถิตย์ (2530)

4. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

5. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยที่ผู้วิจัยได้ประมวลจากแนวคิด ทฤษฎีและปัจจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์และครอบคลุมลักษณะงานของครู แล้วคัดสรรได้ดังนี้

- 1) นโยบายและการบริหาร
- 2) ลักษณะงาน
- 3) ความก้าวหน้า
- 4) การได้รับการยอมรับนับถือ
- 5) ความรับผิดชอบ
- 6) ความมั่นคงในงาน
- 7) การติดต่อสื่อสาร
- 8) การนิเทศงาน
- 9) ลักษณะของตำแหน่ง
- 10) เงินเดือน
- 11) ประโยชน์เกื้อกูล
- 12) สภาพการทำงาน
- 13) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 14) ชีวิตส่วนตัว
- 15) ความสำเร็จในการทำงาน

6. ตัวแปรที่จะศึกษา

- 1) **ตัวแปรอิสระ** คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้ประมวลแล้วคัดสรรจากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์และครอบคลุมลักษณะงานของครู จำนวน 15 ปัจจัย
- 2) **ตัวแปรตาม** คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

คานิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. **ปัจจัย** หมายถึง เหตุอันเป็นทางให้เกิดผลหรือหนทาง
2. **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน** หมายถึง การที่ปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้า การได้รับการยอมรับนับถือ ความมั่นคงในการทำงาน เงินเดือน ผลประโยชน์เกื้อกูล ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้ตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน จนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน
3. **ครู** หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้ทำการสอนนักเรียนโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา
4. **โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา** หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 โดยเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
5. **นโยบายและการบริหาร** หมายถึง นโยบายในการบริหารงาน การกระจายและมอบหมายงาน การจัดระบบงานที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
6. **ลักษณะงาน** หมายถึง ลักษณะของงานที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำทายต่อความรู้ ความสามารถ มีความน่าสนใจชวนปฏิบัติ มีโอกาสที่จะปฏิบัติงานได้ครบ
7. **ความก้าวหน้า** หมายถึง การที่งานที่ปฏิบัติได้รับการพัฒนา การทำให้โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งหรือระดับที่สูงขึ้น การได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะจากการปฏิบัติงาน ตลอดจนโอกาสในการศึกษาต่อ อบรม และดูงาน

8. การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการชมเชย ยกย่อง เชื่อถือ และไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และบุคคลอื่น
9. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจ ความสำนึกในอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติงานในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ทันตามกำหนดเวลา
10. ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความมั่นคงของตำแหน่งงานและองค์การ ความถาวรในการจ้างงาน การมีงานให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาในวิชาชีพ ความมีชื่อเสียงของหน่วยงาน
11. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ความถูกต้องชัดเจนของข้อมูลข่าวสาร ทิศทางการติดต่อสื่อสารตามสาย การบังคับบัญชา รวมทั้งวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร
12. การนิเทศงาน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบ การส่งเสริมศักยภาพส่วนบุคคล และการใช้บทบาทการเป็นผู้นำในการนิเทศ
13. ลักษณะของตำแหน่ง หมายถึง เกียรติภูมิของการเป็นครู ฐานะทางสังคม ความคุ้นเคยกับชุมชน และความมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชุมชน
14. เงินเดือน หมายถึง เงินเดือนที่ได้รับประจำ และเงินค่าตอบแทนประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ ความเหมาะสมของเงินเดือนและการขึ้นเงินเดือน ความเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ และความเหมาะสมในการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือน
15. ประโยชน์เกื้อกูล หมายถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน เช่น สวัสดิการต่าง ๆ การลาพัก วันหยุดต่าง ๆ การได้รับเงินสะสม และค่าชดเชยต่าง ๆ เมื่อเจ็บป่วยหรือพิการจากการปฏิบัติงาน
16. สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องช่วยให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัว ได้แก่ ความเป็นสัดส่วนของอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์การสอน บรรยากาศ ชั่วโมงการสอน รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ
17. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา กับเพื่อนร่วมงาน และกับผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในด้านการงานและส่วนตัว ความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี มีความสามัคคี และมีบรรยากาศในการทำงานที่เป็นมิตร

18. **ชีวิตส่วนตัว** หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ส่วนตัวและครอบครัว อันเป็นผลที่ได้จากการทำงานในหน้าที่ครู

19. **ความสำเร็จในการทำงาน** หมายถึง ความสำเร็จจากการปฏิบัติงานจนบรรลุผลตามเป้าหมาย ตามกำหนดเวลา และความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ความสำเร็จเป็นที่พอใจแก่ตนเอง ผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะทำให้ผู้บริหารได้รับรู้ถึงระดับความพึงพอใจและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ผลการวิจัยจะทำให้ผู้บริหารได้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและส่งเสริมให้ครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 97 โรงเรียน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 4,833 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตาม Yamane (1973) ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน $\pm 4\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวนทั้งสิ้น 1,098 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจในงานของ Kanungo (1982) ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดย วิบูลย์ แมนสถิตย์ (2530) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.2 ผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สำหรับการทดสอบสมมุติฐานของการวิจัย วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Coefficient Correlations)

ลำดับขั้นตอนการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย คำนียามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนการเสนอข้อมูล

บทที่ 2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก